

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
ข้อมูล ณ วันที่ ๘ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายเมคิน โล่ห์นารายณ์

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๒๖ หมู่ที่ ๖ ต.พรสำราญ อ.คูเมือง จ.บุรีรัมย์
โทรศัพท์ ๐๙๐๒๗๙๐๔๓๘ Facebook จากฟ้าสู่ดิน Line จากฟ้า
เกิด พ.ศ. ๒๕๒๓ ปัจจุบันอายุ ๔๕ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะ/สาขาวิชา ครุศาสตร์/คหกรรมศาสตร์

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๙๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ไม้

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

เป็นแปลงเกษตรผสมผสาน เนื้อที่ ๑๓ ไร่ ๑ งาน ๓๒ ตารางวา มีการบริหารจัดการแปลงให้เป็นเป็นแหล่ง แหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถเดินศึกษาเรียนรู้ได้รอบแปลง ภายในแปลงมีการปลูก ไม้บงหวานเพชรน้ำผึ้ง และไม้ซางหม่น อินทผลัม มัลเบอร์รี่ ข้าว ฝรั่ง ไม้ป่า และโรงเรือนขยายพันธุ์พืช

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๑๐ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. ฐานเรียนรู้เรื่องไม้

๒. ฐานเรียนรู้เรื่องอินทผลัม

๓. ฐานเรียนรู้เรื่องมัลเบอร์รี่

๔. ฐานเรียนรู้เรื่องข้าว

๕. ฐานเรียนรู้เรื่องฝรั่ง

๖ ฐานเรียนรู้เรื่องไม้ป่า

๗. ฐานเรียนรู้เรื่องการขยายพันธุ์พืช

๘. ฐานเรียนรู้เรื่องสารชีวภัณฑ์การเกษตร

๙. ฐานเรียนรู้เรื่องปุ๋ยหมัก น้ำหมัก

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๑๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑.๑ การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช

๔.๑.๒ การแปรรูป/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

๔.๑.๓ ผลผลิต การพัฒนาคุณภาพผลผลิต/การจัดทำมาตรฐานการผลิต

๔.๑.๔ การจัดการด้านการตลาด

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๒.๑ เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน

๔.๒.๒ การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๓.๑ การปลูกไผ่

๔.๓.๒ การปลูกอินทผลัม

๔.๓.๓ สารชีวภัณฑ์ทางการเกษตร

๔.๓.๔ ปุ๋ยหมัก และน้ำหมัก

๔.๓.๕ การขยายพันธุ์พืช

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร การปลูกไผ่บงหวานเพชรน้ำผึ้ง

วัตถุประสงค์

๑. เป็นไผ่ที่ปลูกง่ายและดูแลไม่ยุ่งยาก ทนทานต่อสภาพอากาศที่หลากหลาย

๒. มีรสชาติหวาน กรอบ อร่อย สามารถทานดิบได้

๓. สามารถบังคับหน่อให้ออกนอกฤดูได้

๔. มีอายุการให้ผลผลิตที่ยาวนาน

๕. ตลาดมีความต้องการสูง

เนื้อหา

๑. คุณสมบัติเด่นของไผ่บงหวานเพชรน้ำผึ้ง (รสชาติ, คุณค่าทางโภชนาการ, การตลาด)

๒. การปลูกและการดูแล

๓. การวางแผนการผลิตเพื่อจำหน่าย

๔. การขยายพันธุ์ไผ่บงหวานเพชรน้ำผึ้ง

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

๑. ถ่ายทอดความรู้แบบบรรยาย และเดินศึกษาภายในแปลง

๒. การฝึกปฏิบัติ

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

สำนักงานเกษตรอำเภอคูเมืองเป็นผู้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการ ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) คณะกรรมการ ศพก. ช่วยตรวจสอบ แผนปฏิบัติการฯ

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ตามแนวทางของศาสตร์พระราชา

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

๑. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ หนี้สิน ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ การพึ่งพาตลาดและปัจจัยอื่นๆ จากภายนอกชุมชน ซึ่งควบคุมไม่ได้

๒. ความท้าทาย การปรับเปลี่ยนจากการทำการเกษตรเชิงเดี่ยว เป็นเกษตรผสมผสาน เกษตรปลอดภัยไร้สารพิษ และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามนโยบายของจังหวัดบุรีรัมย์ที่มุ่งเน้นและพัฒนาไปสู่การเป็นจังหวัดท่องเที่ยว

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การทำการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบ ศพก.อำเภอคูเมือง เป็นการทำการเกษตรโดยใช้ประสบการณ์ในการลงปฏิบัติและเรียนรู้ธรรมชาติของพืชที่ปลูก ควบคู่กับการใช้ความรู้ตามหลักวิชาการ ยังไม่ได้เน้นในการนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรมาใช้ในแปลง ซึ่งการทำการเกษตรยังใช้แรงงานคนเป็นหลัก และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

๑. อินทผลัม ใช้เทคโนโลยีการคัดเลือกสายพันธุ์ดี

๒. ใบบงหวานเพชรน้ำผึ้ง ใช้เทคโนโลยีในการบังคับให้ออกหน่อตลอดทั้งปี

๓. มัลเบอร์รี่ ใช้เทคโนโลยีการเก็บรักษาผลผลิตไว้ในตู้แช่แข็ง

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑. อินทผลัม ใช้เทคโนโลยีการคัดเลือกสายพันธุ์ดี มีการคัดเลือกสายพันธุ์จากการเพาะเมล็ดและคัดเลือกต้นที่มีรสชาติดี และสร้างเรื่องราวในการปลูกจนกว่าจะได้ผลผลิต ซึ่งแตกต่างจากแปลงอื่นที่ส่วนใหญ่จะปลูกจากต้นพันธุ์เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ การตัดแต่งจั่นอินทผลัมไม่ไว้มากเกินไป โดยตัดลูกอินทผลัมออกให้เหลือประมาณ ๘ ลูกต่อเส้น จะทำให้ได้ลูก ที่มีขนาดใหญ่และรสชาติหวานตามธรรมชาติ

๒. ใฝ่บงหวานเพชรน้ำผึ้ง ใช้เทคโนโลยีในการบังคับให้ออกหน่อตลอดทั้งปี เป็นการเลือกพันธุ์ใฝ่ที่สามารถบังคับให้ออกหน่อตลอดทั้งปีได้ โดยใช้การบริหารจัดการน้ำ มีระบบการให้น้ำแบบ น้ำหยด และสปริงเกอร์ โดยใช้พลังงานจากโซล่า

๓. มัลเบอร์รี่ ใช้เทคโนโลยีการเก็บรักษาผลผลิตไว้ในตู้แช่แข็ง เมื่อผลผลิตออกพร้อมกันมีปริมาณมาก ใช้เทคโนโลยีการเก็บรักษาผลผลิตไว้ในตู้แช่แข็ง เพื่อเก็บรักษาผลผลิตไว้ได้นาน แล้วนำมาแปรรูปเป็นน้ำมัลเบอร์รี่หรือแยมมัลเบอร์รี่

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ศพก.อำเภอคูเมือง ได้ปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการปลูกอ้อยโรงงานมาเป็นการปลูกพืชแบบผสมผสาน โดยมีพืชหลัก คือ ใฝ่ และสานพันธุ์ที่เลือกปลูกคือ ใฝ่บงหวานเพชรน้ำผึ้ง โดยมีขั้นตอนการทำการเกษตรตามหลักวิชาการ ดังนี้

ใฝ่บงหวานเพชรน้ำผึ้งเป็นใฝ่ขนาดกลาง ลำต้นต้นโตเต็มที่สูงประมาณ ๗-๑๒ เมตร หน่อที่เก็บจากต้นที่โตเต็มที่จะมีขนาด ๔-๕ หน่อต่อกิโลกรัมมีลักษณะเด่น คือหน่อใฝ่มีสหวาน ไม่ขื่น เมื่อปอกเปลือกแล้วสามารถกินดิบๆ โดยไม่มีรสขมติดลิ้นเหมือนใฝ่พันธุ์อื่นๆ นำไปประกอบอาหารได้หลากหลายเมนู เป็นใฝ่ที่ออกหน่อมากและมีแขนงมากด้วย ต้องหมั่นตัดแขนงอยู่บ่อยๆหรือเรียกว่า สาบกอ แต่ต้นไหนที่ตัดแขนงไปแล้ว ก็ไม่ต้องตัดซ้ำ นอกจากนี้ยังเป็นใฝ่ที่มีใบมาก และลำต้นคด ทำให้ลำต้นโน้มเอียงออกจากกอได้มาก ในฤดูที่ลมแรง ต้องคอยนำสายรัดหรือเชือกมัดรอบลำต้นทั้งกอเอาไว้ เพื่อไม่ให้โน้มเอนลง ช่วยให้การปฏิบัติดูแลรักษาในสวนใฝ่ได้ง่ายขึ้น

การเลือกพื้นที่ปลูก

๑. ไม่ควรเป็นพื้นที่น้ำท่วมขัง หรือพื้นที่ลุ่มต่ำ

๒. จะต้องมีแหล่งน้ำเพียงพอ

๓. ระยะเวลาที่เหมาะสม ต้องพิจารณาเพื่อให้เข้าไปปฏิบัติดูแลได้สะดวกสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมควรมีลักษณะเป็นดินร่วนปนทราย ถ้าเป็นดินเหนียว หรือดินโคลนลูกรังจะต้องปรับปรุงดินก่อนปลูกด้วยการใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมัก มีการเตรียมดินก่อนปลูก ด้วยการไถตากหน้าดินทิ้งไว้ประมาณ ๒ สัปดาห์ เพื่อฆ่าเชื้อโรคและกำจัดวัชพืช หลังจากนั้นให้ไถอีกครั้งเพื่อปรับสภาพดินให้ร่วนซุย เหมาะต่อการปลูกใฝ่

การเตรียมพื้นที่ปลูก

โดยเตรียมพื้นที่ไว้ตั้งแต่ฤดูแล้ง ซึ่งจะทำงานได้สะดวก สามารถลงมือปลูกได้ทันในต้นฤดูฝน ถ้าเป็นพื้นที่ที่เป็นแอ่ง ที่ลุ่มน้ำขัง มีเนินหรือมีตอม่ออยู่ต้องไถบุกเบิกกำจัดตอออกให้หมด ปรับสภาพพื้นที่ให้เรียบ แต่ถ้าเป็นพื้นราบอยู่แล้ว แค่ไถพรวนกำจัดวัชพืชอย่างเดียวก็พอแล้ว พื้นที่ที่จะปลูก ควรเป็นที่โล่งไม่มีไม้ใหญ่ เพราะจะบังแสงและแย่งอาหารจากไผ่ ถ้าได้พื้นที่ใกล้แหล่งน้ำจะดีมาก เพราะไผ่เป็นพืชที่ต้องการน้ำมาก แต่ไม่ชอบน้ำขังในแหล่งที่สามารถระบายน้ำได้ตลอดทั้งปี ก็สามารถปลูกไผ่หวานได้ตลอดปีเช่นกัน เริ่มโดยการไถตะบาศดินไว้สัก ๗-๑๐ วันเพื่อฆ่าเชื้อโรค แล้วไถพรวนให้ดินร่วนซุย แล้วขุดหลุมปลูกส่วนระยะปลูก จะใช้ระยะระหว่างต้นเท่าใด ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ปลูก

ศพก.อำเภอคูเมือง ใช้ระยะการปลูก ๒x๔ เมตร พื้นที่ ๑ ไร่ปลูกได้ ๒๐๐ ต้น ควรปลูกไผ่บงหวาน ในช่วงก่อนเข้าฤดูฝน คือเดือนมีนาคม-เมษายน เพราะต้นไผ่จะมีการเจริญเติบโตเร็วกว่าการปลูกในช่วงฤดูฝน เหตุผลคือ ต้นไผ่จะตั้งตัวและออกรากก่อนเข้าฤดูฝน เมื่อฝนมาก็จะทำให้ไผ่เจริญเติบโตเร็วมาก แต่หากปลูกในช่วงฤดูฝน ต้นไผ่ก็ต้องการปรับสภาพในช่วงแรก บางครั้งฝนตกมากน้ำขังแฉะ ก็ทำให้ต้นไผ่ชะงัก การเจริญเติบโตบ้าง วิธีการปลูกก่อนฤดูฝนจะดีกว่าปลูกในฤดูฝน

วิธีการปลูก

ขุดหลุมปลูกขนาด กว้าง x ยาว x ลึก ๓๐-๕๐ x ๓๐-๕๐ x ๓๐-๕๐ เซนติเมตร ผสมปุ๋ยคอกเก่าที่สลายตัวแล้วประมาณ ๑ กิโลกรัม คลุกเคล้ากับดินคนให้ทั่ว แล้วใส่ลงไปในหลุมส่วนหนึ่งแล้วจึงนำต้นกล้าไผ่ลงปลูก ใช้ดินส่วนที่เหลือกลบให้ถึงโคนจนพูน กลบโคนให้แน่น อนึ่ง ก่อนปลูกควรนำกล้าพันธุ์วางไว้กลางแจ้งสัก ๒ - ๔ สัปดาห์ เพื่อให้ต้นกล้าพันธุ์ชินกับสภาพแสงแดด ช่วงที่ปลูกใหม่ๆ หากไม่มีฝนตกต้องช่วยรดน้ำประมาณ ๒ - ๓ วัน/ครั้ง

การให้น้ำ

มีการให้น้ำด้วยระบบน้ำหยด และสปริงเกอร์ ซึ่งการให้ด้วยระบบสปริงเกอร์ จะช่วยให้มีออกซิเจนในอากาศเพิ่มขึ้น ทำให้บรรยากาศในสวนปลอดโปร่ง มีส่วนช่วยให้ไผ่ออกหน่อตกลูกมากขึ้น การให้น้ำ ควรดูตามสภาพอากาศช่วงปกติ ให้น้ำวันละครึ่งช่วงผลิदनอกฤดู ควรให้น้ำเพิ่มเป็น ๒-๓ ครั้ง/วัน แต่ให้ในระยะเวลาสั้นๆ ถ้าเป็นช่วงฤดูฝน ถ้าฝนตกเรื่อยๆดินชื้นตลอด ไม่ต้องให้น้ำ ถ้าฝนขาดช่วง สังเกตว่าดินแห้ง จึงค่อยให้น้ำ

การใส่ปุ๋ย

ใช้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักเช่น มูลวัว มูลควาย มูลไก่ มูลหมู เป็นหลัก ประมาณ ๑๐ -๒๐ กิโลกรัมต่อกอ และคลุมโคนด้วยแกลบเผา เพื่อเก็บความชื้น และกระตุ้นให้ไผ่ออกหน่อ

การดูแลรักษา

๑. ในช่วง ๑ ปีแรก ต้องหมั่นตัดหญ้าต้องดูแลให้สวนไผ่สะอาด และโปร่งอยู่อย่างสม่ำเสมอแต่เมื่อไผ่มีอายุ ๒ ปีขึ้นไป ต้นไผ่มีใบปกคลุมให้ร่มเงาแล้ว แสงแดดส่องไม่ถึงหญ้าก็จะไม่ขึ้น ก็จะลดภาระการตัดหญ้าลงได้

๒. เรื่องการสาวกอไผ่ ไผ่จะมีการแตกหน่อเจริญเป็นลำไผ่ และจะมีกิ่งแขนงเล็กๆ ที่แตกออกมาตามส่วนต่างๆมากมาย จะต้องใช้มีดหรือกรรไกรตัดแต่งกิ่งแขนงเหล่านั้นออกให้หมด ให้กอไผ่มีแต่ลำไผ่หลักเท่านั้น ต้องหมั่นสาวกอให้ทรงต้นโปร่ง แผลงสะอาดอยู่เป็นประจำ

๓. การพิจารณาเลือกไว้ลำไผ่นั้นให้เลือกลำไผ่ที่อวบใหญ่ และมีทิศทางการเจริญเติบโตเป็นกอใหญ่ และมีหน่อมากขึ้นในฤดูถัดไป

๔. ในช่วงปีที่ ๒ จะมีหน่อแทงขึ้นมาอีก ๕-๖ หน่อ ในปีนี้จะไม่มีการตัดหน่อปล่อยให้ลำต่อไป การดูแลก็ เพียงแต่ตัดเอาหน่อเน่า ลำกระแสริน และตัดแต่งกิ่งแขนงทิ้ง

๕. ในช่วงปีที่ ๓ จะมีลำประมาณ ๘-๑๒ ลำไผ่หวานเมื่ออายุ ๓ ปี ก็มีหน่อพอที่จะตัดขายได้ในการตัดหน่อนี้ ควรจะตัดจากกลางก่อนแล้วขยายออกมารอบนอกกอ ซึ่งหน่ออื่นๆ ต้องมีการรักษาไว้บ้างเพื่อให้เป็นลำแม่ โดยเลือกหน่อที่อวบใหญ่ และอยู่ในลักษณะที่จะขยายออกเป็นวงกลม จะทำให้กอใหญ่ขึ้นมีหน่อมากขึ้นในฤดูต่อไป

การดูแลจัดการทั่วๆ ไป

ในช่วงฤดูฝน จะปล่อยให้หน่อเจริญเป็นลำ ให้เหลือไว้ ๘-๑๒ ลำ/กอ เพื่อเป็นลำแม่ที่จะให้หน่อในฤดูถัดไปลำที่เหลือไว้จะ เป็นลำแม่ที่ค้าจุนและบังลมให้ลำที่เพิ่งแตกใหม่ ให้ตัดลำที่แก่ออกโดยตัดติดดินหรือเหลืออยู่เหนือพื้นดินประมาณ ๕ เซนติเมตร เพราะลำแก่ที่มีอายุตั้งแต่ ๓ ปีขึ้นไป จะแตกหน่อได้น้อยทั้งยังเป็น การเร่งให้หน่อใหม่มีขนาดใหญ่และสมบูรณ์ดีขึ้น ลำที่ขึ้นมาใหม่จะมีกิ่งแขนงเล็กๆ แตกออกมาต้องตัดกิ่งแขนงทิ้งไปและต้องตัดแต่งต้นแก่ออก อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ลำไผ่ที่ตัดทิ้งสามารถนำไปใช้ทำไม้ค้ำยันต้นไม้และผักในสวน หรือนำไปใช้เผาถ่านไม้ไผ่ไว้ใช้ในครัวเรือน เศษใบเสวกิ่งไผ่ก็ทิ้งไว้ในแปลง ปล่อยให้ จุลินทรีย์ย่อยสลายกลายเป็นปุ๋ยให้ต้นไผ่ต่อไป นอกจากตัดแต่งต้นแก่ออกปีละครั้งแล้วช่วงเวลาฤดูฝนเป็นช่วงที่ต้องปล่อยให้หน่อไผ่ที่แทงออกห่างกอเจริญไปเป็นลำไผ่ โดยกอหนึ่งจะปล่อยให้ขึ้นลำ ประมาณ ๘-๑๒ ลำ เพื่อเป็นลำแม่ที่จะให้หน่อในฤดูถัดไป ไผ่บงหวานอายุ ๓ ปีขึ้นไป จะให้ผลผลิตได้ ๘-๑๒ กิโลกรัมต่อไร่ต่อวัน ราคาขายอยู่ที่กิโลกรัมละ ๖๐

การทำให้กอหน่อนอกฤดู

ประมาณเดือนพฤศจิกายน ของปีที่ ๒ ที่เริ่มปลูกไผ่ให้เริ่มทำการตัดแต่งกิ่ง ตัดแต่งต้น โดย ๑ กอ จะเหลือลำหลังการตัดแต่งกิ่งเพียง ๘-๑๒ ลำเท่านั้น วิธีตัด ให้ตัดชิดพื้นดิน เลือกลำต้นที่สมบูรณ์คงไว้หลังการตัดแต่งเสร็จ ใส่ปุ๋ยคอก กอละ ๕-๑๐ กิโลกรัม และคลุมโคนด้วยแกลบเผาทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความสมบูรณ์ของแต่ละ ให้ให้น้ำสม่ำเสมอประมาณต้นเดือนมีนาคม ไผ่หวานจะเริ่มทยอยแทงหน่อออกมา โดยธรรมชาติของไผ่จะมีความทะวายอยู่แล้วแม้ไม่ไดรดน้ำ ก็สามารถออกหน่อได้ตามปกติ เพียงแต่ปริมาณและคุณภาพอาจจะไม่มาก หรือดีเท่ากับการให้น้ำเพียงพอและสม่ำเสมอ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๔ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ไผ่บงหวานเพชรน้ำผึ้ง พื้นที่ปลูกจำนวน ๓ ไร่

๑.๒) อินทผลัม พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ ไร่

๑.๓) มัลเบอร์รี่ พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ ไร่

๑.๔) ฝรั่ง พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ ไร่ ๓ งาน

- ๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๐ ชนิด ประกอบด้วย
 ๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๐ ชนิด ประกอบด้วย
 ๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๐ ชนิด ประกอบด้วย
- ๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้าไม้บงหวานเพชรน้ำผึ้ง(จำหน่ายหน่อ) มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ต้นพันธุ์ไม้บงหวานเพชรน้ำผึ้ง	เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท/ไร่
๑.๒) เติร์ยมแปลง และปลูก	เป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท/ไร่
๑.๓) ปุ๋ยมูลไก่	เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท/ไร่
๑.๔) แกลบเผา	เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่
๑.๕) วางระบบน้ำ	เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต	๒๔,๘๐๐ บาท/ไร่
รายได้	๕๔,๐๐๐ บาท/ไร่

๒) สินค้าไม้บงหวานเพชรน้ำผึ้ง(จำหน่ายต้นพันธุ์) มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) แกลบเผา	เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท/ปี
๑.๒) ถูเพาะชำ	เป็นเงิน ๗,๐๐๐ บาท/ปี
๑.๓) ค่าจ้างแรงงาน	เป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี
รวมต้นทุนการผลิต	๒๓๗,๐๐๐ บาท/ปี
รายได้	๗๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ หน่อไม้บงหวานเพชรน้ำผึ้ง

เฉลี่ยรายได้วันละ ๖๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ต้นพันธุ์ไม้บงหวานเพชรน้ำผึ้ง

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๑๐,๕๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ น้ำมัลเบอร์รี่

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๘,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ อินทผลัม

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๖๔,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑) ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง มีความสุข มีความมั่นคง มีรายได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีความยั่งยืนทางอาชีพ

๒) ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น เป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรรายอื่น แบ่งปันความรู้ให้กับเกษตรกร สามารถสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรที่สนใจได้

๓) ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน สามารถจ้างงานคนในชุมชน ทำให้มีงานทำใกล้บ้าน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ศพก.อำเภอกุเมือง เป็นแปลงเกษตรที่ใช้แรงงานคนเป็นหลัก ยังไม่ได้นำเทคโนโลยี นวัตกรรม สมัยใหม่ มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร พืชส่วนใหญ่ที่ปลูกใน ศพก.จะเป็นไม้ยืนต้นเป็นหลัก และมีพื้นที่ส่วนหนึ่งมีการปลูกไม้ป่า สามารถพลิกฟื้นจากดินที่เสียให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ได้ ซึ่งสามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรได้เป็นอย่างดี

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

กิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก. เป็นการปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการปลูกอ้อย มาทำการเกษตรแบบผสมผสาน ส่วนใหญ่จะเป็นไม้ยืนต้น ได้แก่ ไม้ อินทผลัม มัลเบอร์รี่ ฝรั่ง และไม้ป่า เมื่อเวลาผ่านไปหลายปี ทำให้เกิดการทับถมของเศษใบพืชทำให้เป็นการฟื้นฟูดินที่เสียให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ได้ ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับประเทศไทย จากการจำหน่ายต้นพันธุ์ไม้บางพันธุ์ไปจำหน่ายทั่วประเทศ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

มีความรู้ในการวางแผนการเพาะปลูกพืชในแปลง การบริหารจัดการตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ได้เป็นอย่างดี

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก. สามารถ ให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดทั้งปี

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศพก. สามารถให้บริการแก้ไขปัญหาด้านการตลาดให้กับเกษตรกรโดยสามารถนำผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายเมื่อมีการอบรม หรือศึกษาดูงานได้ และเป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ส่วนการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่ยังไม่ได้ดำเนินการ

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศพก. ให้บริการข้อมูลข่าวสาร ผ่านการประชุม คณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ และทางไลน์กลุ่ม เครือข่ายแปลงใหญ่& ศพก.อ.คูเมือง ให้บริการด้านวิชาการผ่านการฝึกอบรม และ ทาง Facebook ไร่นาชุมฟ้า บุรีรัมย์

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ช่องทางในการขยายผลส่วนใหญ่จะเป็น Facebook ไร่นาชุมฟ้า บุรีรัมย์ ซึ่งส่วนใหญ่เกษตรกรจะสนใจการปลูกไม้บงหวานเพชรน้ำผึ้ง โดยมีเกษตรกรมาซื้อพันธุ์ไม้ถึงแปลง และซื้อผ่านช่องทางออนไลน์

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ ศพก.อำเภอคูเมืองมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ หรือหน่วยงานในพื้นที่ โดยเป็นเป็นแหล่งเรียนรู้การทำการเกษตรผสมผสานของชุมชน เป็นแหล่งศึกษาดูงานของชุมชน จัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้จากเกษตรกรต้นแบบให้กับเกษตรกร สนับสนุนการพัฒนาชุมชนเกษตรอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนการตลาดและสร้างช่องทางจำหน่าย

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- ๑) ประชุมวางแผนขับเคลื่อนการดำเนินงานของ ศพก.อำเภอคูเมือง
- ๒) ร่วมพิจารณางบประมาณในการพัฒนา ศพก. และ เครือข่าย กับคณะกรรมการ ศพก.
- ๓) เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- ๑) สามารถเป็นต้นแบบในการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เป็นเกษตรผสมผสาน
- ๒) สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดบุรีรัมย์
- ๓) สามารถสร้างมูลค่าสินค้าการเกษตรในแปลงได้มากกว่าการปลูกพืชเชิงเดี่ยว
- ๔) สามารถแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ให้กับเกษตรกรในชุมชน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ
Young Smart Farmer ปราชญ์ชาวบ้าน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

๑. มอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคคูเมือง

๒. เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ลงมือทำ คือ คำตอบ

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. นางอัญชลี บุญมี เกษตรอำเภอกูเมือง
๒. นายพเยาว์ เขียวรัมย์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

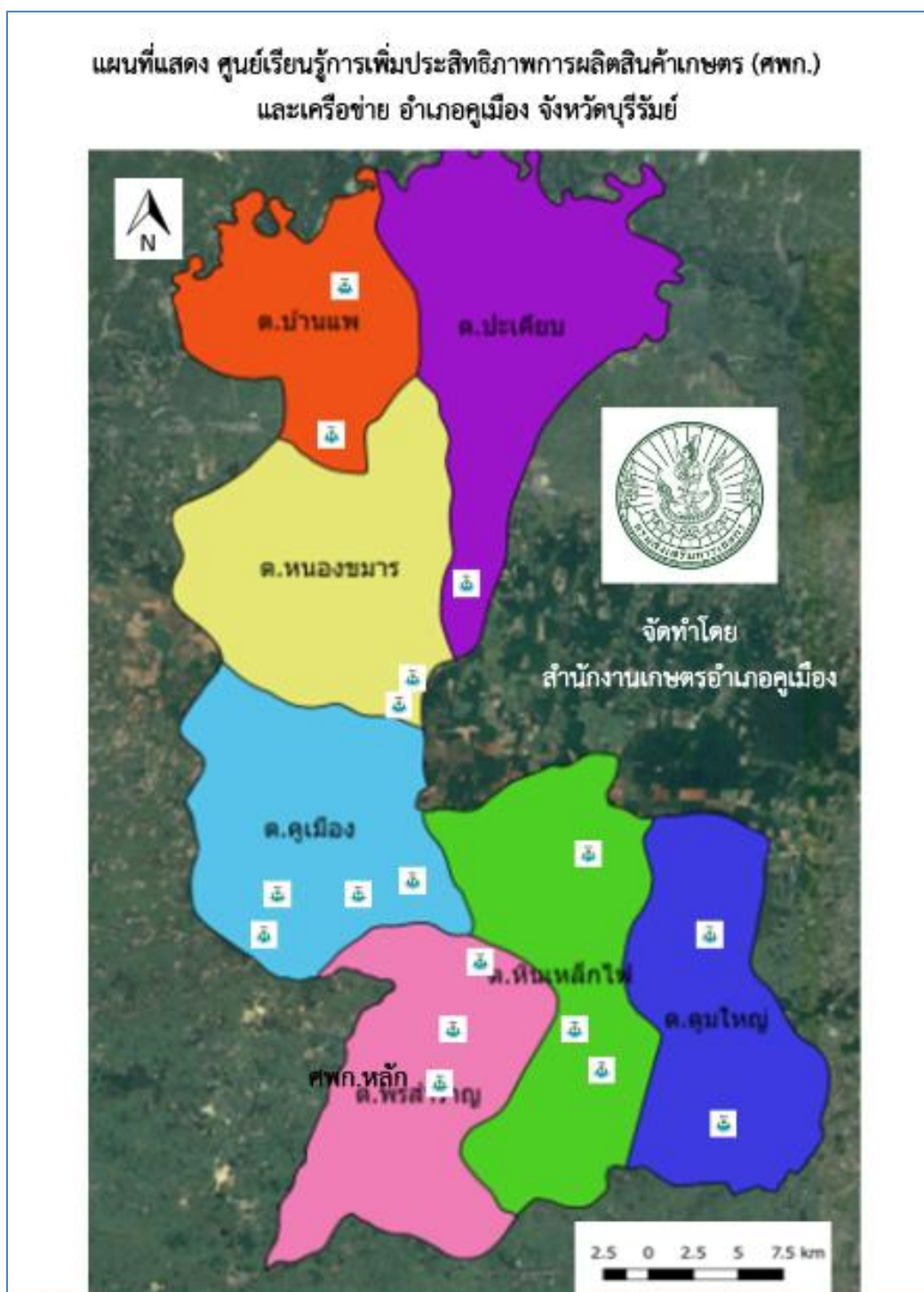
๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- ๒.๑ การสัมภาษณ์
- ๒.๒ การเล่าประสบการณ์
- ๒.๓ การสังเกตการณ์
- ๒.๔ การรวบรวมข้อมูลจาก Facebook

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ข้อเสนอแนะ ๑. การตั้งหัวข้อถอดบทเรียนบางหัวข้ออ่านแล้วเข้าใจยาก ควรมีการอธิบายความเพิ่มเติม หรือยกตัวอย่าง

๒. ช่วยแนะนำกระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้ เพื่อให้การถอดบทเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ
๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
ในการดำเนินงานของ ศพก.